

Kriget kommer

– funderingsfrågor, diskussion och skrivuppgift

Ämne: Svenska, SVA, SFI

Årskurs: 7-9, Gym

Lektionstyp: reflektion, diskussion och skrivövning

Lektionsåtgång: 2-5

Introduktion

Titta på omslagsbilden, vad föreställer den?

Vilka idéer om boken ger den?

Läs baksidestexten - vad handlar boken om?

Vad vet ni i gruppen om Andra världskriget?

Vad vet ni om skillnaderna mellan

Danmark, Norge och Sverige vid den här tiden?

Titta på kartan på insidan av pärmen.

Jämför gärna med en större karta.

Ungefär hur långt är det mellan Landskrona och Köpenhamn?

Vilken stor byggnad som finns idag fanns inte vid den här tiden då berättelsen utspelar sig?

Funderingsfrågor

Frågorna kan användas som en kontroll av att man har förstått det man läst. För många frågor kan störa läsningen, en del frågor passar bra ensamma som en mer fördjupande uppgift. Använd dem efter eget huvud och lust.

I skuggan av ett slagskepp, sidorna 6-11

- Vad får du reda på om Olof och hans familj?
- Varför har fartygen inga tända lanterner?

Smuggel-Larsson, sidorna 14-23

- Varför vill människor handla varor av Smuggel-Larsson?

- Är det risk för krig i Sverige?

Kriget kommer, sidorna 26-33

- Nämn två saker som du får reda på om Nisse.
- Varför är Danmark i krig med Tyskland?

Du är död!, sidorna 36-48

- Varför är tandläkaren glad?
- Hur går det i kriget?

Ett år senare, sidorna 50-60

- Varför är det tyska soldater i Sverige?
- Hur ser far på Olof och Nisses chokladstöld? Håller du med honom?

Tyskarna skjuter, sidorna 62-68

- Vilka är det som jagar och skjuter mot Larssons båt?
- Varför tvekar Lisa att ringa?

Flyktingarna, sidorna 70-78

- Vilka är med i Larssons båt?
- Varför kan Anna och Josef inte vara kvar i Tyskland?
- Varför blir Olofs far arg på Larsson?

Ett svårt val, sidorna 80-86

- Varför tycker Nisse och Larsson att Olof ska resa med till Köpenhamn?
- Tror du att far anar vad Olof tänker göra?

Dimman tätnar, sidorna 88-95

- Har Olof blivit lurad?

Fällan slår igen, sidorna 98-103

- Vem är Lise?
- Varför var Josef inte i lägenheten?

Skottet från gatan, sidorna 106-112

- På vilket sätt har Olof och Josef tur?
- Är Larsson galen, tycker du?

En fruktansvärd smäll, sidorna 114-121

- Vad händer med patrullbåten?
- Vad vill Larsson göra med de tyska soldaterna?

En underbar morgon, sidorna 124-127

- Tror du att familjen kommer att ta emot fler flyktingar?

Diskutera och skriv

- Vad var nytt för er i den här berättelsen?

Prata om det som engagerade er.

- Larsson och Olofs far är både lika och olika.

Fundera ett tag på och gör listor över på vilka sätt de är lika och olika.

Prata sedan om hur de förhåller sig till att det är krig.

Vad skulle de kunna vara överens om?

Vad skulle de inte kunna vara överens om?

Tycker ni att någon av dem har mer rätt än den andre?

- Använd diskussionen till att fundera över hur du själv tror att du skulle agera, som Larsson eller som Olofs far.

Skriv en kort text om hur du resonerar.

- Är det på riktigt?
– Klart att den är riktig.
Tror du att tanden är på låtsas?
– Jag menar kriget, sa jag.
– De skjuter och bombar i alla fall, sa Maria och skrattade.
Jag vände mig mot Karin som stod bakom Maria. Karin nickade och tecknade med händerna att det var sant. Kriget var här! Just då kom Nisse. Han sprang uppför trappan och drog efter andan innan han skrek:
– Tyskarna anfaller!
Sedan tog luften slut. Han hade sprungit hela vägen hem till oss.
– Skynda dig så får du se, fortsatte han.
Nisse var lång och smal. Det ljusa håret var kortklippt och hans ansikte var fräknigt. Idag var han klädd i en rutig skjorta, en jacka med trasigt blyxtlås och byxor med lappar på knäna.

- VAKNA Olof! Kriget är här!
skrek Maria och drog av mig täcket.
Jag ställde mig yrvaket upp.
– Jag har tappat en tand, fortsatte Maria som om ingenting hade hänt.
– Tand, sa jag förvirrat.
– Tittra själv, sa Maria.
Hon gapade och pekade på en liten glugg mellan två tänder. Sedan höll hon upp en glasburk med en liten mjölkttand.

- Fin, va?
– Var är kriget? frågade jag.
– Där ute så klart, förklarade Maria och skruvade av locket på burken för att jag skulle få känna på tanden.

På höger fot stack stortån fram från ett hål i skon.

– Stå inte där och glo. Skynda dig, skrek han.

Jag klädde mig så fort jag kunde och hoppade nerför trappan med Nisse ett par steg bakom mig.

En kastrull med gröt stod på spisen och bordet var dukat till frukost. Konstigt nog var mor inte hemma.

Från överväningen hörde jag Maria ropa:

– Du glömde titra på tanden.

– Jag gör det sen, skrek jag och rusade vidare.

Det var en gråmulen dag. Folk stod vid stranden och tittade ut över havet. På den danska sidan av sundet låg Köpenhamn.

Vi kunde se flera stora krigsfartyg som låg utanför hamnen.

I luften surrade flygplan.

Vi hörde ljudet av explosioner.

I klungan av folk uppträckte jag mor.

Hon stod med några andra kvinnor och pratade. Jag gick fram till henne.

När hon såg mig torkade hon bort några tårar med en näsduk.

– Vad är det? frågade jag.

– Tyska soldater har gått in i Danmark. Det är fullt krig och far är ute på sundet med båten, sa hon och snöt sig.

Fler och fler kom ner till stranden.

De stod tysta och stirrade på det förfärliga.

– Stackars danskar, sa någon.

– Snart är det vår tur, svarade en annan.

Karin och Maria sprang emot oss.

Maria var så glad att hon sjöng på en sång.

Hon höll fortfarande glasburken med tanden i handen.

När de kom närmare ropade hon:

– Vi vill också se på kriget!

– Villka ungar, sa mor och skakade på huvudet.

– Vi behöver väl inte gå till skolan nu när kriget har kommit till Danmark, sa Nisse.

– Varför inte det? undrade mor.
Jag kan inte se några tyska soldater. Kan du?

Nisse svarade inte.
Men han följde med oss hem.
Hemma hade elden i spisen slocknat
så jag fick äta kall gröt med mjölk och sylt.

– Skynda er, sa mor
och klappade mig på kinden.

– Sluta, sa jag och skämdes inför Nisse.

– Kom ihåg tandläkaren klockan elva.
Du får säga till fröken att du måste ta bussen
till stan, fortsatte hon och gav mig pengar.

Vi gick till skolan längs med stranden
för att se om det hade hänt något nytt.
En lastbil kom körande i hög fart.
På flaket satt svenska soldater.
De stannade en bit bort och lastade av
sandsäckar och en riktig kulspruta.

– Titta vad häftigt, skrek Nisse och pekade.
En sådan kan ta död
på hundra tyskar i minuten.
Ratta ta ta... lät han
när han härmade ljudet av en kulspruta.

Han avbröts av ett motorljud. Ett flygplan flög
på låg höjd. Över hamnen gjorde planet
en sväng och steg mot skyn. Planet var tyskt.
Vi kunde se hakkorsen under vingarna.

– Kolla! Nazisterna kommer,
skrek Nisse och pekade på flygplanet.

Jag blev rädd och slängde mig ner på marken.

Nisse stod kvar och skrek:
– Skjut ner det! Skjut ner det!

Men planet försvann bland molnen.
Försiktigt reste jag mig
och slog bort smutsen från mina kläder.
Nisse sprang fram till soldaterna och skrek:
– Varför sköt ni inte ner planet?

De svarade inte.

– Vet ni inte hur man gör? fortsatte Nisse.

– Vi har ingen riktig ammunition,
bara lösa skott, sådana som man tränar med,
svarade en av soldaterna till slut.

Nisse stirrade på soldaterna
som om det var något fel på dem.